

Gluren bij de burens voor een dementievriendelijke regio

In deze nieuwe rubriek gaat programmaleider dementie Joan Veldhuizen in gesprek met betrokken mensen uit een van de dertien gemeenten in onze regio. Het onderwerp: werken aan een dementievriendelijke gemeenschap.

Aflevering 1: Noordwijk. In gesprek met Sandra de Jonge.

Sandra

Sandra de Jonge uit Noordwijkerhout is verpleegkundige en brengt, na eerst in het ziekenhuis en het verpleeghuis gewerkt te hebben, haar werkzame uren door in de wijk. Al langer is zij geïnteresseerd in wat voor een effect een beschadigd brein op mensen en hun omgeving heeft, zoals het geval kan zijn bij een beroerte, een tumor, MS of dementie. Haar affiniteit met cognitieve aandoeningen komt vooral voort uit de wetenschap dat zij met haar eigen houding en handelen kan bijdragen aan het leven van mensen die dit overkomt. Dat die bijdrage niet beperkt hoeft te zijn tot werken in een ziekenhuis, weet zij inmiddels.

Betrokkenheid bij dementie

Door het werk en de opgedane ervaring met dementie zag Sandra dat er nog veel te winnen viel voor mensen met dementie. “Termen als meedoen, cliëntgericht, patiënt centraal .. op papier ziet het er allemaal leuk uit en iedereen wil dat ook wel maar het komt er niet altijd van. Bovendien kan het in hele kleine dingen zitten”. Sandra benadrukt dat er niet perse een projectplan achter hoeft te zitten.

Complex vraagstuk

Voor haar afstudeeropdracht (management in de zorg) kwam Sandra terecht bij de gemeente Noordwijk, waar ze aan het stoeien waren met het thema dementie. Het vraagstuk van (een toenemend aantal mensen met) dementie stond wel op de agenda maar er was nog geen idee hoe hiermee om te gaan. Zo nam Sandra het op zich om met dit complexe vraagstuk met verschillende betrokkenen, diverse geldstromen en verschillende belangen aan de slag te gaan en werd het begin gemaakt van een dementievriendelijke beweging. In Noordwijk was destijds wel een zorgpact, ontstaan uit een samenwerking van welzijn Noordwijk, de ouderenbonden, zorgaanbieders en de gemeente Noordwijk die elkaar gevonden hadden maar nog niet verder waren gekomen. Deze groep werd vanaf het begin betrokken.

Hoe richt je een zwerm?

Bij de uitvoering van deze opdracht maakte Sandra gebruik van het [boek](#) 'hoe richt je een zwerm' (Spaans, van der Ploeg, Resink), dat een eenvoudige aanpak beschrijft voor complexe vraagstukken.

De rode draad bij de aanpak was om zoveel mogelijk mensen te betrekken van alle kanten en vervolgens deze mensen mobiliseren zodat ze hun eigen draagvlak creëren. Het resultaat is dat subgroepen aan de slag met thema's waarbij ze zich betrokken voelen. Het proces werd door Sandra gefaciliteerd van september tot mei. In een [vlog](#) van ca. 15 minuten wordt een mooie indruk gegeven van het proces en de enthousiaste reacties van betrokkenen.

Enorme opkomst!

De opkomst bij de eerste bijeenkomst die georganiseerd werd was overweldigend. Sandra denkt dat het een goede zet was om de gezamenlijke netwerken te gebruiken en de uitnodiging voor de avond zo breed mogelijk uit te zetten.

Zo'n honderd mensen kwamen erop af. Wijkagenten, bankmedewerkers, de horeca, kassamedewerkers en baliemedewerkers van de gemeente en alles ertussen in. Zelfs een begrafenisondernemer meldde zich. En daarnaast veel mensen die dagelijks al met het thema te maken hebben, diverse soorten zorgverleners en mantelzorgers.

Concrete resultaten

Alle energie die de betrokkenen erin hebben gestoken heeft ook concrete resultaten opgeleverd:

- Breed netwerk: Er is een breed netwerk opgezet waarbij individuen en groepen elkaar gevonden hebben die met dezelfde thema's bezig zijn
- [Inloopspreekuur](#) dementie: dit informatiepunt met spreekuur is opgezet vanuit de casemanagers dementie. De casemanagers merkten dat zij pas in contact komen met een persoon met dementie als er een diagnose dementie gesteld is, terwijl zij in een eerder stadium mogelijk al iets kunnen betekenen. Tijdens het inloopspreekuur kunnen mensen terecht die vragen hebben. De ene week kan men terecht in Noordwijk en de andere week in Noordwijkerhout.
- Informatieochtenden in de bibliotheek: tijdens drie info-ochtenden in de bieb konden geïnteresseerden met elkaar in gesprek gaan over dit thema. Door de kleinschalige opzet was het gelijk ook laagdrempelig.
- Lezingen: Zowel Heleen van Royen als Hugo Borst gaven een lezing in de bieb met als thema dementie.
- [Website](#) en [Facebook](#): De ervaring was dat mensen in hun zoektocht naar informatie door de bomen het bos vaak niet meer zagen. Op de website van dementievriendelijk Noordwijk en op de Facebookpagina is de informatie over dementie gebundeld en specifiek gemaakt voor inwoners van de gemeente. De website wordt op dit moment gefinancierd door een subsidie die verstrekt werd door de gemeente en het ondernemersfonds.

Naast deze concrete resultaten heeft Sandra ook de aanbeveling gedaan om vooral door te gaan met deze 'beweging'. Eigenlijk was het einde van Sandra's opdracht de start van een (beweging naar een) dementievriendelijk Noordwijk. Er is nog steeds een kerngroep actief, met allerlei aandachtsgebieden die voordat Corona toesloeg, vier keer per jaar bij elkaar kwam.

Flop

Het was natuurlijk niet allemaal rozengeur en maneschijn, sommige zaken liepen ook wel eens anders dan gehoopt of verwacht. Zo organiseerde Sandra vorig jaar vol enthousiasme een filmvoorstelling voor basisschoolleerlingen, in samenwerking met de bioscoop. De film 'Kapsalon Romy' zou voor leerlingen uit groep 7 en 8 aangeboden worden en gekoppeld worden aan een korte inleiding en napraten met als doel - naast voorlichting en een leuke dag - leerlingen laten nadenken over wat zij zelf zouden kunnen doen. Alle twintig basisscholen werden aangeschreven maar van slechts één kwam een reactie waarin aangegeven werd dat het schoolprogramma al te druk was. Van de overige 19 scholen kwam helemaal geen reactie. "Je moet dus wel met teleurstelling om kunnen gaan..", aldus Sandra.

Van traditioneel naar organisch

Deze "zwerm"- werkwijze wijkt nogal af van de traditionele projectmatige aanpak die veel mensen gewend zijn. Niet alle betrokkenen vonden het dan ook even makkelijk om hiermee om te gaan. "Je moet je kunnen en willen overgeven aan een organisch proces en kijken wat er op je pad komt en niet iedereen vond dat even leuk". In de afsluitende vlog die Sandra maakte bleek dat er mensen bij zaten die de werkwijze helemaal niks vonden maar toch aangehaakt waren gebleven.

Wat extra leuk is, is dat de beleidsmedewerker van de gemeente Noordwijk zo gecharmeerd was van de werkwijze en het boek, als alternatief voor een traditionele - gemeentelijke - aanpak, dat er nu een gemeentepplatform is ingericht met een aantal thema's (op het gebied van welzijn en het sociaal domein) waar inwoners van Noordwijk kunnen participeren. Zo wordt de "zwermwerkwijze" doorgegeven!

Toekomstwensen en -plannen

Mensen met dementie doen mee

De gemeente is aangehaakt en de de baliemedewerkers zijn getraind in het herkennen en omgaan met dementie. Sandra geeft aan dat het heel mooi zou zijn als mensen met dementie en hun naasten ook echt gaan voelen dat ze mee kunnen doen en goed geholpen kunnen worden. Als voorbeelden geeft Sandra dat mensen met dementie gewoon naar de kapper kunnen, boodschappen kunnen doen, naar de sportclub, omdat de mensen daar begrip hebben voor de mensen met dementie. "Juist dat beetje extra doen wat zoveel kan betekenen. Daarom willen we ook dat zoveel mogelijk mensen de online training [GOED](#) omgaan met dementie volgen!"

Of mensen het gevoel hebben mee te kunnen doen, daar zou je achter kunnen komen door die mensen ook te blijven betrekken en zo vinger aan de pols te houden. Voor de start van dit hele proces is de groep in gesprek gegaan met mensen met dementie en mantelzorgers om te horen waar zij tegenaan lopen en waar behoefte aan is. Die contacten zijn er dus en zouden meer benut kunnen worden.

tegelijkertijd realiseert Sandra zich ook dat mensen met dementie en hun naasten al vaak zwaar belast zijn. Betrekken is dus aan de ene kant goed, maar er moet zeker oog oog zijn voor het risico van overvragen.

Betrokken kerkgemeenschappen

Een andere wens voor de toekomst is dat de twee kerkgemeenschappen meer aanhaken. "Daar komen veel mensen van onze doelgroep maar het bereiken van deze gemeenschap is nog niet zo goed gelukt". Het blijft wel op de agenda staan!

Het Northgocollege in Noordwijk en dementie

Het Nortgocollege heeft dementievriendelijk Noordwijk in 2020 tot goed doel uitgeroepen. Sandra kwam vorig tijdens een Infoavond van de Rotary in contact met de rector van het college en aldus geschiedde.. Wat volgde was een leuke kerstbijeenkomst voor leerlingen waar met behulp van bingokaarten geld opgehaald werd en een mooie actie op Valentijnsdag.

Tips!

Sandra heeft wat tips voor mensen die in hun eigen omgeving aan de slag willen met een dementievriendelijke beweging of een initiatief rondom dit thema:

- Pak het niet gelijk te groot aan, stel geen enorme doelen.
- Stap voor stap en kijk wie er op je pad komen.
- Maak een sociale kaart, wie zijn er al betrokken zijn (en invloed en netwerk hebben) , maak contact, kijk over organisaties heen. In de zwerm is dit de gemene deler, gebruik dat als vertrekpunt. Creëer een gezamenlijk doel dat je voor ogen hebt (beschrijf of teken het).
- Haak aan bij bestaande of startende zaken
- Kijk waar je mensen kunt bereiken, dat verschilt per context.
- De bibliotheek is vaak een goede samenwerkingspartner
- Organiseer een informatiebijeenkomst en kijk wie er op af komt
- Benadruk dat het alleen gezamenlijk kan, over organisaties en financieringsstromen heen. Het is een samenlevingsvraagstuk.